

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Пенатовићъ.

Издази свакогъ Че- /
твртка. }

Београдъ 28 Юнія.

{ Цѣна в годниш. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

ЕДАНЪ ДАНЪ ИЗЪ ПУТОВАЊА МОГЪ ПО СРБИИ У 1845. ГОДИНИ.

(Свршетакъ.)

Текъ што мы вечерамо, алъ на врата уђе еданъ стараць, савъ изцепанъ и издрпанъ, онъ беше са свымъ босъ, кошула на нѣму беше црна као у ковача, а дронява као у пасторка. Онъ чимъ уђе къ нама, скиде свою масну шубару и завапи тужнымъ гласомъ: „дайте кою пару да купимъ леба.“ — Ко нѣ чуо ове речи изъ нѣговы уста, и ко нѣ видіо погурена и са беломъ косомъ старца гди проси, незна шта е то чувство сажаленія. И самъ видіо доста просяка, кои са здравымъ тѣломъ просе, и на свакомъ томъ просяку може се изъ очіо читати да му е нѣгова љенъость просячку торбу о вратъ обесила; али овај просякъ учини ми се чудноватъ. Нѣгово чело ков е шубара одъ препеке сунца закловила, было е бело и велико, нѣгови округли образи издавали су черте тихогъ и поште-ногъ човека, у нѣговимъ великимъ но већъ мутнымъ очима могло се читати чувствително срце, нѣгова дуга бела коса покривала е далеко нѣгова плећа — али могао бы вештъ човекъ примѣтити у свему велику претрпѣну жалость и крайнѣ очајаніе. Нѣгово просячко станъ пораѣало е у свакомъ любопитство. — „Боже мой“ помислимъ я у себи, „како тай човекъ проведе свою младость, и свой готово савъ животъ а нѣ было кадаръ или нѣ хтео, да нађе себи посао да рани. — Но нѣ могуће (помыслимъ) да е крозь цео свой животъ просіо.“ И тражећи по цѣпу да му што годъ дамъ, погледамъ іоштъ еданпутъ на снуждена старца, и немогнемъ се уздржати да га неупитамъ: „Старче, рани ли тебе одавно тай просякій штапъ?“ Онъ на то моє пытанъ само затресе главомъ, и опетъ повтори: „Дайте ми кою пару да купимъ леба.“ — Они трговцы сваки даде му по нешто, я приѣмъ му ближе и покажемъ му цванцыгъ, и опетъ га запытамъ: „Старче, кажи ми имашъ ли ты кога и просишъ ли одавно? па љу ти онда дати овај цванцикъ.“ Но — чему се нисамъ нигда надао — на

то моє повторено пытанъ грону старцу сузе као киша, и међући свою шубару на главу, пође на врата и крозь плачь само рекне: „Боже да љми да одъ дивлки зверова милостино просимъ, само одъ людій не.“ Тако говорећи прође крозь меану и изађе на полъ. И потрчимъ за нѣмъ и почнемъ викати и молити га да прими цванцыкъ, но онъ е само ишао далъ и љугао; я станемъ предъ нѣга, кажемъ му: „старче, на ти два цванцика!“ но онъ обиђе око мене и љутећи свой путъ продужи — „старче, ево узми три цванцика“ но онъ се и не осврне. Я останемъ као камень укоченъ, и гледао самъ за нѣмъ, и текъ кадъ е было према едномъ горећемъ лучу, примѣтимъ да на едну ногу рамѣ, и помыслимъ у себи: то е може быти какавъ старый Делиградски войникъ, кои іоштъ одъ ране рамѣ и коя му е сметала комадъ леба зарадити. — Та мысао уздркти ноге изподъ мене, наслонимъ се на едне лотре одъ кола, и одъ свегъ срца плачући повичемъ: „О Велизарій, врати се дађу ти гди годъ што имамъ.“ — И бацькиъ она три нѣму опредѣлена цванцика за нѣмъ, и помыслимъ: „Ето, нека Богъ види, да се я нисамъ са старцемъ шалио.“

Пошто самъ се повратіо одъ те жалостне сцене, вратимъ се у собу гди е меанція прибираюћи трпезу приповедао онымъ трговцыма о томъ чудноватомъ старцу. Чимъ я уђемъ запытамъ одма меанцію, да мени на ново приповеди ко е, и какавъ е то стараць. „А шта ти я знамъ друго о нѣму казати“ рекне ми меанція скупляюћи судове по трпези. „Него оно што садъ приповедамъ овымъ трговцыма. Тай стараць е лудъ, као што си садъ видіо, и како му ко што годъ рекне, онъ мысли да му се човекъ штогодъ подсмева, па онда оде у шуму и вазданъ плаче. Я незнамъ масго о нѣму еръ ни самъ овде одавна, но люди кои га изодавна познаю, приповедаю о нѣму да е онъ былъ врло богатъ и на гласу трговаць, и трговао е не само съ дућаномъ него и съ марвомъ, имао е кућу и баштину, па садъ као што видите проси. „Па како е кодъ толикогъ иманя дошао до прошнѣ?“ запытамъ я меанцію, коя радъ беше да прекине свою припо-

ведку. „Приповедаю да е се онъ за турскогъ времена врло добро тукао, и быо е башъ у оногъ шанцу кадъ е айдукъ Велько погинуо, и онда е едну рану на леву ногу добыо одъ ков и садъ рамлѣ. Онъ се никадъ несмее и врло редко съ кимъ говори. Деца о нѣму знаду много приповедати, еръ кадъ се око нѣга накупе, и кадъ е онъ добре волѣ, онъ имъ приповеда, и кадъ кадъ дае имъ лепше и паметнѣ совѣте одъ многи учителя и философа, и често ће човекъ чути, да, кадъ се деца измеђъ себе оће да побію, да по гди кои рекне: „Немой да се тучете, знате како намъ онай чича каже да бой нѣ за люде, и онай кои заслужи и добіе батине, треба да се сматра за пола животногъ.“ При тимъ речма почне се меанція изъ свега грла смеяти и смеюћи се продужи далъ: „О мой чича, колико бы до садъ животиня више на свету было да е то тако, као што ти кажешъ, па и теби бы већ одавно рогови нарасли.“ „Шта, да и нѣга нису кадъ годъ тукли?“ Запытамъ я меанцію кои радъ беше свою приповедку свршити па да иде да спава. „Тасъ тога е и полудіо“ продужи меанція зеваюћи „еръ омрзне на нѣга капетанъ сбогъ едне нѣгове нѣвие кою е желіо капетанъ да присвои, едномъ пошлѣ онъ свогъ слугу изъ кафане гди е играо картій, да му тай трговаць пошлѣ узаямъ десетъ дуката, и кадъ овай нѣ дао ни паре дође онъ са своимъ пандурима кои су свуда за нѣмъ као керови летили, и обали тогъ сироматрговца на средъ чаршіе и удари му 30. батина. То е было іоштъ за оногъ времена кадъ е свакій чиновникъ могао тући безъ протокола и суда. А садъ фала Богу о сигурана е судомъ честь поштены людій. — И тако одъ тога дана томе човеку омрзне светъ и животь, занемари свою трговину, пропіе се, разтури све своє иманѣ, и наипосле полудіу Меанція іоштъ е приповедао по томъ намести намъ да спавамо. Я самъ целу ноћъ мысліо о томъ случаю, гди е цела една кућа самоволствомъ едногъ човека упропашћена, и мысліо самъ како се кодъ насъ слабо трговци уважаваю и почитую. Треба да знамо да у свакој држави трговци наивише приносе жертве на свако общте благо, трговцы стараю се за сигурность вароши, подпомажу шпиталѣ, мисле на будућность, и кадъ трговина цвета онда и варошъ онда и цела она држава цвета, и кадъ су трговци богати онда е и она земля гди живе богата. Зато треба свака она држава коя е рада свомъ напредку да осигура честь своимъ трговцима, еръ трговаць не може безъ чести трговати, честь е нѣгово прво притяжаніе, и ко му у честь дарне, тай му е нѣговъ најлепшій и највећій капиталъ одузео, и оставіо га да полуди и да проси. Трговце треба болѣ и више да почитуемо, па ће онда и трговина далеко напреднѣи быти, а као што самъ казао цвѣтаюћа трговина подиже вароши и цѣлу државу. —

ИЗЪ МАЛОГЪ БУКВАРА ЗА ВЕЛИКУ ДЕЦУ.

— Апостоли у томъ се променули што су први пешке ишли, а садашњи се на четири коня возе.

— Браду на различнымъ людма различно сматрамо; на сирому ружно стои, на турчину нѣ намъ ни какво чудо, браду на апсенику презиремо, а на калуђеру почитуемо.

— Хайриць другій, хтеде едномъ уловъ да изађе, па запыта свогъ дворскогъ Астронома, оће ли быти лепо време? Астрономъ му каже, да може слободно ићи у ловъ неће кише быти. Краль оде, и текъ што изађе изъ вароши сретне едногъ селяка гди тера предъ собомъ магарца, краль га запыта оће ли лепо време быти? А селякъ му одговори да ће найдалѣ за четвртъ сата быти кише, „а одкудъ ты то знашъ“ Упыта га краль. „Ербо мой магараць уши спушта.“ Краль се насмее и оде у ловъ, но текъ што е четвртъ сата прошло, алъ се еданъ страшанъ плюсакъ спушти. Краль се покае што селяка нѣ послушао, и чимъ дође натрагъ у дворъ, отера свогъ астронома, а на место нѣга постави за дворскогъ астронома оногъ магарца. — Но мени се чини да Хайриць нѣ мудро учиніо, еръ одъ то доба магарци су се погордили и мисле много о себи, и свуда се око кралѣва утискую за службу.

— Жене могу се уподобити магнету, али іоштъ нигда ни смо видели да магнетъ злато къ себи привлачи.

— Девойке сада више посрћу него у старо време, ваяда зато што су одвећъ клизаве цыпеле.

— У најстарія времена кадъ се што обећа требало е само речъ дати, па неће се променути, кодъ нашій стари требало е само руку дати; кодъ насъ пакъ у нашемъ времену, мора быти ручный подписъ; а кодъ наши потомака неће веровати еданъ другомъ дотле, докъ неосече прстъ иля на велику облигацію целу руку, ради емства.

— Свештеници есу прави наслѣдници апостолски, и достойни дѣлатели у Христовомъ винограду, само треба ло бы мало болѣ да тераю чворкове.

— Цензори су бабице свакогъ писменогъ сочиненія, али много пута сбогъ нѣи дете сакато остане.

— Удица е орудіе съ коимъ се риба лови што мутнѣи вода, то болъи ловъ. И люди често еданъ предъ другогъ бацаю удице. Владатели и велика господа међу на удице: Празне титуле, празна обећаня, милостиве погледе, ордене и милости ва осмеиваня; и сваки путь улове свою рибу; но и они се могу уватити кадъ се место тога метне на удицу: Притворность, похлѣбствіе, ласкателство, похвала, рукоцѣлованіе, поклоненіе, капоскиданіе.

— Велика господа тако лепо молити знаду, да имъ човекъ неможе — ништа одрећи, што за моле.

— Ловаць лови дивлячь; господа титуле ордене, и достоинства; древностииспитатели римске црепове, фенѣре, и друге знаменитости. Трговцы муштерив; цензори лове слободно писанѣ; капетани лове аванцираня; шумадунка лови муве; еле айдуке нико не лови.

СОВЕТИ ЗДРАВОГЪ РАЗУМА.

1. Шта годъ радишь ради мудро и мысли на себе.

2. Свето писмо каже: люби свогъ ближнѣгъ, а ты си себи најближин, зато люби себе највише; па онда текъ ако претече што годъ јоушь одъ любви а ты е подели у свету.

3. Ако желишь да твои послови иду као што треба, а ты се не мешай нигда у туђе послове.

4. Съков стране дува ветаръ на ону се страну и повіай, и чувай се добро да се о теби нерекне да си поштень човекъ, ерѣ ћешъ онда одъ глади умрети. Гледай да немашъ карактера па ћешъ имати карактера; кадъ се о политики говори а ти ћути, или ако и рекнешъ што годъ а ты реци оно што е противу здравогъ разума па се мора допасти людма, едномъ речю: пиши, говори и ради тако, да шпиони о теби могу рећи: онъ нити смрди ни мирише; и то е за садъ у свету најлепша препорука.

5. Кадъ идешъ са твоимъ старимъ, а ты иди с' леве стране; и колико стотина талира одъ тебе више има, толико корака иза нѣга изостани. Кадъ идешъ сокакомъ па сретнешъ твогъ старѣгъ а ты скини капу опетъ у соразмѣрности спрамъ плате, а интовъ кои годъ сретнешъ скини на десетъ корака капу и негледай имали кога у интову, него у конѣ гледай.

6. Кадъ съ великомъ господомъ и са онима што ти могу помоћи или шкодити говоришь, а ты само говори: *встъ, тако е, то е и лов лиѣнѣ узесте ли изъ уста* и т. д. и онда небој се ништа.

7. Свагда треба да се поводишь по свету, ерѣ лакше ћешъ ты еданъ претворити се као и други светъ, него да ти читавъ светъ дотерашъ подъ твой калупъ и да сви люди мысле као ты. Едномъ речю, некъ ти е свагда на памети она пословица: „кой оће криву дрину да исправи, постаће му крива леђа, а дрина остаће ко и была.“ Како што видишь или чувешъ на свету што ти се недопада и неиде по твојој ћуди, а ты се одма сети те пословице па ће ти много лакше бити, и моћи ћешъ овај светъ подносити макаръ быо јоушь едан'путъ овако рѣавъ.

8. Буди лукавин одъ свию црни и бели лукава и лисица, али свагда кадъ си у друштву кажи:

да си искренъ, да никоме зла не желишь и т. д. а међу тымъ треба свагда да едно мыслишь а друго да говоришь.

9. Не буди никадъ приврженикъ слободѣ и народа, ерѣ нѣова влада у сто година само еданъ путъ пада и нетрае дуже одъ две године. И нѣова имена немой често споминяти, ерѣ мош' себи шкодити, а кадъ себи шкодишь онда си преступіо све божіе и човечіе заповѣди.

10. Никадъ неузимай у уста ту речъ: *Зашто? нећу, лов право*, и т. д. ерѣ колико годъ пута рекнешъ своѣмъ старіемъ зашто толико ти треба батина ударити.

11. Ако Петаръ мрзи на Павла, а ты вичи и грди предъ Павломъ Петра, а предъ Петромъ Павла — па ако ти ко годъ рекне да немашъ право што ниси искренъ — а ты га пошљи мени, а ћу бити твой адвокатъ.

12. Најпосле вичи на шумадинку — (али е опетъ плати и прилѣжно читай).

ЧИТАТЕЛЬИМА ШУМАДИНКѢ.

Као што е већъ објављено Шумадинка почеће одъ данасъ излазити подъ учредничесвомъ Г. М. Медаковића познатогъ као учредника Славен-Юга; а самъ овај листъ уступіо само дотле докъ се я неповратимъ я ћу као што самъ казао неко *неопредѣлено* време одсуствовати, а при томъ обећавамъ се читательима да ћу на овомъ истомъ листу радити и изъ свакогъ края гди годъ будемъ дописе и књижевне прилоге шилјати. Овај е листъ до сада у свачему по мало рамао, а то е зато што самъ га поредъ мои званични послова узгредъ само радіо. Цѣлъ е Шумадинке као што самъ у позыву казао, да читателя забави, поучи и развесели, ако самъ кодъ мои читателя ту цѣлъ постигао, онда то ће ми најлепша награда бити за мое непреспаване ноћи. Садъ съ данашњимъ листомъ праћамъ се са свима моимъ читательима и молимъ и' да и одъ садъ као што су досадъ участвују у пренумерацији Шумадинке и да е подпомажу. Сва писма која се овогъ листа тичу као и пошиљанѣ новаца за будућу, и до якошню предплату кои јоушь нису изплатили, а тако исто кои имаю за књиге плаћати, молимъ, за целогъ могъ одсуства да се адресираю и шалю на: „Учредничество Шумадинке.“

Учр. и издав. Л. П. Н.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Школска комисія држала е у прошлу суботу и пре и после подне засѣданіе, у којима е подкомисія дала своѣ миѣнѣ о толкованю грађанскогъ законика г. Матића; и друга подкомисія за прву часть финанціе г. Цукића, дала е своѣ миѣнѣ, на основу кои комисія е одобрила и рѣшила да се приме и награде издаду. — Подкомисія опредѣлена за прегледъ Немачке граматике, представила е ко

мисли да е граматика по добромъ ауктору врло добро израђена, али збогъ свое обширности и тешки примѣра была бы одвећ тежка за ученике, и комисија е рѣшила да избере Ауктора по којој ће се лакша и мања немачка грамат. израдити. — Потомъ прочитана е у подпуномъ засѣданію србска исторія одъ постанка Срба до данашнѣгъ дана, за основне школе израђена одъ Люб. П. Ненадовића, — и одобрена е да се прими и печата, опредѣлену пакъ награду уступіо е сачинителъ друштву србске словесности. — Потомъ прочитано е у пуномъ засѣданію „Писмена сачиненія“ за упражненіе ученика, израђено одъ г. Бранковића, и одобрено е да се прими, и опредѣљена е награда. Съ овимъ засѣданіемъ свршила е школска комисија све научне предмете за основне школе, одъ кои већа е часть већ и печатана. Ова два наступајућа месеца неће држати комисија своя редовна засѣданія, међу тымъ подкомисије непрестано ће радити.

— Изъ многи крајева добили смо извѣстія да су биле необичне олује и вѣтрови а много места градъ е потукао; али у Крушевцу было е најгоре и сви су мислили да ће светъ да пропадне, четири су грома ударила у Крушевацъ одъ кои еданъ е ударіо у кулу кнеза Лазара, а други су запалили едну кућу, и многи су животомъ платили.

— О бугарској што ништа невялямо то е узрокъ што незнамо ништа извѣстногъ, у Бечу пре и извѣстніе могу чути него ми овде. Зато и ћутимо. — Међу тымъ бугари су послали депутацију цару да имъ даде каква права, они имаю топова и пушка доста и ко на нѣи на срне туку се.

— У Мѣсецу Юнію ступило е сунце у знакъ рака, а земля ступила е одма съ почетка ове године.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Ове године нема никакви важни мужки новости, ова е година женска, и садъ кадъ су све новине викале и надале се да ће у Паризу букнути буна, садъ на еданъ путъ стиже гласъ опасанъ и страханъ, гласъ кои свако мужко и храбро срце у бригу меће, а то е да е у острову Хаити, направила царица са женама сазаклатіе противу свогъ мужа и противу своју Генерала и Министра, све жене счепале су оружъ, и после дуге борбе одржеле су жене побѣду, царица примила е скиптаръ владе, свака Генералица саблю генералску, и тако свака жена свогъ мужа званіе и чинъ, а нѣиове люде отерале су на нѣиовъ стари посао, чимъ су одржале побѣду и женску трупу установиле а людма свима пушке и сво оружъ одузеле издала е царица на све жене слѣдуюћу прокламацію: „Мы божіомъ милостіу Фаустина I. царица у Хаити, и прва ослободителька женскогъ пола. — Жене! гди годъ“

која была у свимъ частима света, а особито вы у Америки и Европи! Сетре жене! Я васъ позивамъ да све узмете оружъ, да се све сложено подигнете и да свуда прогласите женско царство! Женске владателъ! и женска правителства! Сестре! Одкако е Богъ светъ створио, люди су наши господари, люди съ нама заповедаю, свашта се за слободу бори а мы седамъ иляда година трпимо мужко тиранство. Мы смо се ослањали на мужко срце но оно е клизаво и варљиво. Люди остали су намъ до данасъ неблагодарны. Ко е родіо великогъ Александра? него жена. Ко е родіо Сократа, и све друге до данасъ и старе и нове юнаке и философе, коє други родіо? него жена. Непредставляли се мудрость у лицу жене Минерве, све науке у лицу деветъ девояка, република у облику жене, добродѣтель у виду жене. Све што е славно лепо и добро на овомъ свету то смо мы жене родиле и одгајале, али то све люди уживаю — за то устайте жене, негледайте на веру ни на языкъ и народность, него само на свой полъ, да се сви одлучимо одъ людій, да се съ нѣима тучемо, осветимо наше прамайке и прабабе. Зато іошть еданъ путъ позивамъ коє жена и женскогъ колена, нека узме оружъ и нека ослободе се као што смо ми у Хаити.“ — Та вѣсть и прокламація задала е целой Европи и свимъ дипломатима бригу. Краљица Шпанска и Енглезка заповедиле су да се женама оружъ даде, и кои човекъ не бы се покоравао жени бы ће изключенъ изъ друштва людскогъ. И у Паризу већ су чинѣна покушенія, и већ партај краљѣвска, покорила се женама, и срећно имъ иде свуда за рукомъ. — Оне се свуда боре храбро за свою слободу, како гди одрже побѣду, оне поставе судъ и управителъ одъ жена коє се саветую и воде протоколе а люде отераю да са животиняма ору и копаю.“ — Овакавъ догађай одъ како е света ніе быо, нитъ има примера у исторіи, и ни еданъ дипломатъ незна шта да ради, сви се бояли да небуду покорни републики кадъ садъ на еданъ путъ да се покоре женама, а они да иду да перу судове, и преду кучине. Едва чекамо шта ће идућа пошта донети. Међу тымъ овај страханъ гласъ треба што се већма може одъ наши жена овде крити. Ёръ бы иначе зло было. — Међу тымъ Шумадинка изясњава се се за женску партаю.

— Шпанска краљица текъ што ніе родила, и кудъ се годъ на колима полако по сокаку вози свуда е сокакъ пескомъ посутъ да не бы кола штруцала.

— Хамбурске Новине вяляю да су ловачки пси нѣвогъ величества краля хановеранскогъ изъ Шотланске у Хамбургъ сретно приспѣли, и оданде ће ићи у краљѣвъ звернякъ гди ће имъ четири учителя Енглеза давати лекціе и учити и како ће ловити.